

Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat

Pan Benjamin Netanjahu, Premier Izraela,
Pan Mateusz Morawiecki, Premier Rzeczypospolitej Polski
Pan Juli-Joel Edelstein, Przewodniczący Knesetu
Pan Marek Kuchciński, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polski

**Apel uhonorowanych przez Instytut Pamięci Yad Vashem w Jerozolimie
polskich Sprawiedliwych wśród Narodów Świata.**

Do rządów oraz parlamentów Izraela i Polski.

Do narodów, polskiego i żydowskiego.

My Sprawiedliwi, ostatni żyjący spośród 6850 polskich Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, zwracamy się z apelem do rządów i parlamentów Izraela i Polski, o powrót na drogę dialogu i pojednania.

W okresie II wojny światowej byliśmy świadkami zagłady narodu żydowskiego i mordowania Polaków przez Niemców. Zabito 6 milionów obywateli Rzeczypospolitej, w tym 3 miliony polskich Żydów. Mimo ogromnych strat naród polski przetrwał, ale społeczność polskich Żydów przestała istnieć. W tych strasznych czasach, gdy w okupowanej Polsce groziła kara śmierci za jakąkolwiek pomoc naszym żydowskim współobywatelom, wielu podjęło wyzwanie niesienia pomocy. Setki Polaków ten czyn solidarności przypłaciło życiem, dając świadectwo najwyższej ofiary w imię miłości bliźniego.

Prosimy, aby nie pisać historii na nowo. Największa tragedia w dziejach obu naszych narodów została raz na zawsze zapisana w trakcie czarnej nocy nazistowskiej okupacji, której ofiarami jesteśmy do dzisiaj my wszyscy.

Jak w każdym, także i w naszym narodzie byli wówczas ludzie nikczemni. Postępowali we własnym imieniu, nie w imieniu polskiego państwa. Byli jednak Polakami i ich także baliśmy się.

Jednak to w ramach zbrodniczej polityki Adolfa Hitlera i na rozkaz władz niemieckich powstawały obozy koncentracyjne i obozy zagłady na okupowanych terenach polskich i III Rzeszy: w Auschwitz-Birkenau, Sobiborze, Bełżcu, Treblince, Mauthausen-Gusen, Gross-Rosen, Ravensbrück i innych miejscach. To Niemcy zniszczyli wiosną 1943 roku warszawskie getto, a rok później całą Warszawę – stolicę Polski, mordując w tym mieście ok. 180 tys. Polaków.

Nie zgadzamy się na skłócanie Żydów i Polaków. Apelujemy, aby nasze dwa narody połączone blisko 1000-letnią, wspólną historią, budowały w Polsce, Europie, Izraelu i Ameryce przymierze i przyszłość, oparte na przyjaźni, solidarności i prawdzie.

My Sprawiedliwi, nosząc w pamięci prawdę o tamtych czasach, prosimy wszystkich o empatię i rozwagę, o wrażliwość przy tworzeniu prawa i odpowiedzialną medialną narrację, o uczciwe i niezależne badania historyczne – gdyż tylko takie służą wyjaśnieniu tego, co wymaga wyjaśnienia – o dialog i serdeczność.

Warszawa, 26 lutego 2018 roku

W imieniu ostatnich żyjących polskich Sprawiedliwych:

Anna Stupnicka-Bando, *prezes zarządu głównego Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata*
Józef Walaszczyk, *wiceprezes zarządu głównego Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata*
Irena Senderska-Rzońca, *p.o. sekretarza zarządu głównego Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata*
Tadeusz Stankiewicz, *wiceprezes zarządu głównego Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata*

Maria Augustyn
Krystyna Dańko
Teresa Dietrich
Alicja Drzał
Władysława Dudziak
Jadwiga Gowrych
Mirosława Gruszczyńska
Zofia Jadwiszczok
Maksymilian Jarosz
Łucja Jurczak
Stanisława Kac
Wanda Kołomijska

Krystyna Kowalska
Janusz Kowalski
Anna Koźmińska
Marianna Krasnodębska
Stefan Krusiński
Zofia Krzyżanowska
Anna Krzyżowska
Helena Kuśmierz
Anna Lewandowska
Witold Lisowski
Zbigniew Mańkowski
Janina Mazur

Andrzej Mikołajków
Leszek Mikołajków
Maria Nowak
Wacław Nowiński
Ireneusz Rajchowski
Lech Rościszewski
Janina Rościszewska-Krawczyk
Janina Różecka
Aurelia Rudyk
Zofia Siemieńska
Barbara Strzelecka
Alicja Szczepaniak-Schnepf

Bogdan Szymański
Anna Szymczyk
Stanisława Śliwińska
Helena Troszczyńska
Jadwiga Wolf
Krystyna Wiśniewska
Ryszard Witkowski
Ryszard Zieliński
Eugenia Złotko
Janina Zwolicka